§ 321
Lausunto selvityksestä Helsingin kaupungin ekologisesti kestävän rakentamisen ohjelmaksi, osa B infrarakentaminen

HEL 2011-000466 T 10 00 00

Päätös

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Lausunto

Helsingin kaupungin toiminnassa on ekologisesti kestävää kehitystä edistetty jo pitkän aikaa ja monella eri tavalla. Strategiat ilmastomuutokseen sopeutumisesta ja hillinnästä lienevät merkittävimpiä strategioita, joilla haitallisiin seurausvaikutuksiin ollaan varautumassa.

Helsingin ekologisesti kestävän rakentamisen ohjelman osa B, infrarakentaminen, on laadittu rakennusviraston vetovastuulla. Ohjelma käsittelee infrarakentamista sen elinkaaren koko keston ajalta. Valmisteluun on osallistunut useita virastoja kaupunkisuunnitteluvirasto mukaan lukien.

Raportissa esitetty toimenpideohjelma on jaettu kuuteen elinkaaren päävaiheeseen, jotka ovat kaavoitus ja esisuunnittelu, suunnittelu, rakentaminen, vastaanotto, takuuaika ja ylläpito. Eri elinkaarivaiheille on esitetty useita tavoitteita ja niille omat toimenpideohjelmat tavoitteiden saavuttamiseksi. Näin jokaiselle virastolle on määritelty omat toimenpiteet. Toimenpideohjelma on pyrkinyt olemaan konkreettinen työkalu ja kuvaamaan eri toimijatahojen rooleja ja vastuuta hyvinkin seikkaperäisesti.

Kaupunkisuunnittelun osalta esitetyt toimenpiteet sekä kaavoittajan tehtävät ja vastuut on kuitenkin rajattu virheellisesti kaupunkisuunnitteluviraston työtehtävien vastuun osalta toimenkuvaan verrattuna. Osittain kuvaukset ovat jääneet vaillinaisiksi. Termistö ei vastaa maankäytön suunnittelun termejä, jolloin rajapinnat ja esitetty vastuu kaupungin eri toimijoiden kesken jää epäselväksi. Mm. maanalainen yleiskaava, johon raportin sivulla 57 viitataan on jo vahvistettu valtuustossa 2010 ja tullut voimaan kesäkuussa 2011.

Kaavoitusta säätelee maankäyttö- ja rakennuslaki, jonka mukaan suunnitelmien tulee perustua riittäviin selvityksiin ja suunnitelmien ja kaavojen toteuttamisen vaikutukset tulee tutkia kaavan tarkkuuden ja ohjaustarkoituksen edellyttämällä tavalla. Ilmastovaikutukset on

erikseen mainittu tutkittavaksi vaikutuksiksi. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kiinnittävät osaltaan erityisesti huomiota myrskyihin, rankkasateisiin ja tulviin.

Normaalissa kaavatyössä tämä tarkoittaa suunnitelmien ja selvitysten tekoa mm. alueen korkotasosta, pinta- ja pohjavesistä, rakentamistavoista, pohjarakenteista, kuivatuksesta, kunnallistekniikasta, massatasapainosta, saastuneista maista ja maanalaisesta rakentamisesta.

Ekologisesti kestävän infrarakentamisen ohjelma sivuaa joitakin näistä maankäytön suunnittelun yhteydessä laadittavista suunnitelmista ja selvityksistä. Maankäytön suunnittelussa nämä tehtäväkokonaisuudet ovat useimmiten sekä alueellisesti että sisällöltään laajoja ja monitahoisia ja edellyttävät erilaisten tavoitteiden yhteensovittamista. Ohjelman näkökulma on huomattavasti kapeampi painottuen suppea-alaisten tavoitteiden ja toimenpiteiden edistämiseen. Toisaalta ohjelmassa on käsitelty tonteilla tapahtuvaa rakennustoimintaa ja sen ohjeistusta mm. rakentamistapaohjemaininnoilla.

Ohjelmassa mainitaan hulevesiin, merivesitulviin sekä massojen hallinnan koordinointiin tähtääviä toimenpiteitä. Helsingillä on kuitenkin olemassa omat tulva- ja hulevesistrategiansa, joiden toimeenpano on käynnissä. Massojen koordinointiin on myös olemassa oma ryhmänsä.

Yleisiä alueita suunniteltaessa kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston välillä vallitsee hyvin toimiva käytäntö. Maankäytön suunnittelun aikana rakennusviraston edustaja osallistuu suunnittelukokouksiin, ja vastaavasti toteutusvaiheessa kaupunkisuunnitteluviraston edustaja osallistuu rakennusviraston kokouksiin.

Rakennusviraston eri sektoreiden välinen yhteistyö ja sisäinen tiedonkulku on oleellista ekologisesti kestävän rakentamisen edistämiselle. Useat luetellut toimenpiteet nimenomaan koskevat rakennusviraston ja Staran toimialaa.

Laajuudessaan ohjelma on haasteellinen, mutta osin hajanainen toimenpiteiden suuren määrän takia. Ekologisten vaatimusten sisällyttäminen kaikkiin palvelu-, materiaali-, ja kalustohankintoihin on vaativa tehtävä toteuttaa. Toisaalta pilottihankkeiden selvä määrän lisäys ei ole kannatettavaa. Runsas pilottihankkeiden määrä syö resurssit todellisilta hankkeilta ja niihin tehtävältä työltä. Toisaalta jo toteutetuista ekologisen rakentamisen mallialueilta tulee siirtää tietoa muihin projekteihin niin paljon kuin mahdollista.

Mikäli ohjelman toteutuksessa keskityttäisiin vain olennaisiin ja vaikutuksiltaan merkittäviin hankkeisiin, voisi ohjelman hyvä tarkoitus toteutua aina toimenpideasteelle. Infrarakentaminen on merkittävää Helsingin kaupungissa ja jopa koko maan mittakaavassa. Kaupunkisuunnitteluvirasto on tunnistanut ilmastovaikutusten ja ekologisen rakentamisen kaupunkisuunnittelun tarpeen. Helsingissä tehtävä kaupunkisuunnittelu kokonaisuudessaan on muuntumassa yhä paremmin ekologisia tavoitteita vastaavaksi. Oikea töiden ohjelmointi, yhtenäinen ohjeistus ja eri tahojen välisen tiedonkulun lisääminen edistävät koko alaa ja ekologisesti kestävää rakentamista. Edellä mainituilla yleistoimenpiteillä voitaisiin edistää merkittävästi ohjelmassa mainittujen tavoitteiden toteutumista jo nykyisin käytettävissä olevilla voimavaroilla.

Esittelijä

yleiskaavapäällikkö
Rikhard Manninen

Lisätiedot

Eija Kivilaakso, toimistopäällikkö, puhelin: 310 37247
eija.kivilaakso(a)hel.fi

Päätösehdotus

Kaupunkisuunnittelulautakunta päättänee antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Lausunto

Helsingin kaupungin toiminnassa on ekologisesti kestävää kehitystä edistetty jo pitkän aikaa ja monella eri tavalla. Strategiat ilmastomuutokseen sopeutumisesta ja hillinnästä lienevät merkittävimpiä strategioita, joilla haitallisiin seurausvaikutuksiin ollaan varautumassa.

Helsingin ekologisesti kestävän rakentamisen ohjelman osa B, infrarakentaminen, on laadittu rakennusviraston vetovastuulla. Ohjelma käsittelee infrarakentamista sen elinkaaren koko keston ajalta. Valmisteluun on osallistunut useita virastoja kaupunkisuunnitteluvirasto mukaan lukien.

Raportissa esitetty toimenpideohjelma on jaettu kuuteen elinkaaren päävaiheeseen, jotka ovat kaavoitus ja esisuunnittelu, suunnittelu, rakentaminen, vastaanotto, takuuaika ja ylläpito. Eri elinkaarivaiheille on esitetty useita tavoitteita ja niille omat toimenpideohjelmat tavoitteiden saavuttamiseksi. Näin jokaiselle virastolle on määritelty omat toimenpiteet. Toimenpideohjelma on pyrkinyt olemaan konkreettinen työkalu ja kuvaamaan eri toimijatahojen rooleja ja vastuuta hyvinkin seikkaperäisesti.

Kaupunkisuunnittelun osalta esitetyt toimenpiteet sekä kaavoittajan tehtävät ja vastuut on kuitenkin rajattu virheellisesti kaupunkisuunnitteluviraston työtehtävien vastuun osalta toimenkuvaan verrattuna. Osittain kuvaukset ovat jääneet vaillinaisiksi. Termistö ei vastaa maankäytön suunnittelun termejä, jolloin rajapinnat ja esitetty vastuu kaupungin eri toimijoiden kesken jää epäselväksi. Mm. maanalainen yleiskaava, johon raportin sivulla 57 viitataan on jo vahvistettu valtuustossa 2010 ja tullut voimaan kesäkuussa 2011.

Kaavoitusta säätelee maankäyttö- ja rakennuslaki, jonka mukaan suunnitelmien tulee perustua riittäviin selvityksiin ja suunnitelmien ja kaavojen toteuttamisen vaikutukset tulee tutkia kaavan tarkkuuden ja ohjaustarkoituksen edellyttämällä tavalla. Ilmastovaikutukset on erikseen mainittu tutkittavaksi vaikutuksiksi. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet kiinnittävät osaltaan erityisesti huomiota myrskyihin, rankkasateisiin ja tulviin.

Normaalissa kaavatyössä tämä tarkoittaa suunnitelmien ja selvitysten tekoa mm. alueen korkotasosta, pinta- ja pohjavesistä, rakentamistavoista, pohjarakenteista, kuivatuksesta, kunnallistekniikasta, massatasapainosta, saastuneista maista ja maanalaisesta rakentamisesta.

Ekologisesti kestävän infrarakentamisen ohjelma sivuaa joitakin näistä maankäytön suunnittelun yhteydessä laadittavista suunnitelmista ja selvityksistä. Maankäytön suunnittelussa nämä tehtäväkokonaisuudet ovat useimmiten sekä alueellisesti että sisällöltään laajoja ja monitahoisia ja edellyttävät erilaisten tavoitteiden yhteensovittamista. Ohjelman näkökulma on huomattavasti kapeampi painottuen suppea-alaisten tavoitteiden ja toimenpiteiden edistämiseen. Toisaalta ohjelmassa on käsitelty tonteilla tapahtuvaa rakennustoimintaa ja sen ohjeistusta mm. rakentamistapaohjemaininnoilla.

Ohjelmassa mainitaan hulevesiin, merivesitulviin sekä massojen hallinnan koordinointiin tähtääviä toimenpiteitä. Helsingillä on kuitenkin olemassa omat tulva- ja hulevesistrategiansa, joiden toimeenpano on käynnissä. Massojen koordinointiin on myös olemassa oma ryhmänsä.

Yleisiä alueita suunniteltaessa kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston välillä vallitsee hyvin toimiva käytäntö. Maankäytön suunnittelun aikana rakennusviraston edustaja osallistuu suunnittelukokouksiin, ja vastaavasti toteutusvaiheessa kaupunkisuunnitteluviraston edustaja osallistuu rakennusviraston kokouksiin.

Rakennusviraston eri sektoreiden välinen yhteistyö ja sisäinen tiedonkulku on oleellista ekologisesti kestävän rakentamisen

edistämiselle. Useat luetellut toimenpiteet nimenomaan koskevat rakennusviraston ja Staran toimialaa.

Laajuudessaan ohjelma on haasteellinen, mutta osin hajanainen toimenpiteiden suuren määrän takia. Ekologisten vaatimusten sisällyttäminen kaikkiin palvelu-, materiaali-, ja kalustohankintoihin on vaativa tehtävä toteuttaa. Toisaalta pilottihankkeiden selvä määrän lisäys ei ole kannatettavaa. Runsas pilottihankkeiden määrä syö resurssit todellisilta hankkeilta ja niihin tehtävältä työltä. Toisaalta jo toteutetuista ekologisen rakentamisen mallialueilta tulee siirtää tietoa muihin projekteihin niin paljon kuin mahdollista.

Mikäli ohjelman toteutuksessa keskityttäisiin vain olennaisiin ja vaikutuksiltaan merkittäviin hankkeisiin, voisi ohjelman hyvä tarkoitus toteutua aina toimenpideasteelle. Infrarakentaminen on merkittävää Helsingin kaupungissa ja jopa koko maan mittakaavassa. Kaupunkisuunnitteluvirasto on tunnistanut ilmastovaikutusten ja ekologisen rakentamisen kaupunkisuunnittelun tarpeen. Helsingissä tehtävä kaupunkisuunnittelu kokonaisuudessaan on muuntumassa yhä paremmin ekologisia tavoitteita vastaavaksi. Oikea töiden ohjelmointi, yhtenäinen ohjeistus ja eri tahojen välisen tiedonkulun lisääminen edistävät koko alaa ja ekologisesti kestävää rakentamista. Edellä mainituilla yleistoimenpiteillä voitaisiin edistää merkittävästi ohjelmassa mainittujen tavoitteiden toteutumista jo nykyisin käytettävissä olevilla voimavaroilla.

Esittelijä

Lausuntopyyntö

Hallintokeskus on pyytänyt asiasta kaupunkisuunnittelulautakuntaa antamaan lausunnon kaupunginhallitukselle 20.10.2011 mennessä.

Esittelijä

yleiskaavapäällikkö
Rikhard Manninen

Lisätiedot

Eija Kivilaakso, toimistopäällikkö, puhelin: 310 37247
eija.kivilaakso(a)hel.fi

Oheismateriaali

1 Ekologisesti kestävän rakentamisen ohjelma 2012-2018; B-osa